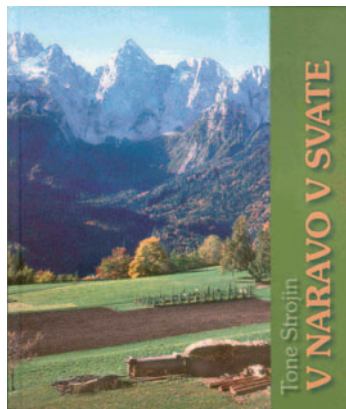

Narava je zdravilo za vse

V naravo v svate, Tone Strojin, Družina, Ljubljana, 2005.

Ko prebiramo misli Toneta Strojina v nedavno izšli knjigi, nam je kaj hitro jasno osnovno sporočilo – Narava. Tista z veliko začetnico. Avtor namreč v naravi najde lek za vse; tudi ko resno zboli, mu narava vrne moči. Knjiga sama je sicer preplet bolj ali manj urejenih misli, nekakšnih »dnevniških zapiskov« (avtor sam pravi, da pravega dnevnika nikoli ni vodil), o poteh po naravi, potovanjih po svetovnih gorstvih, počitnikovanju ob skalnih obalah, na koncu tudi razmišljanje o prehojeni življenjski poti. Z avtorjem spoznavamo govorico kamna, sporočila voda, vonje dežel, slišimo glasbo morskih zalivov, gledamo slike od tod in tam, razmišljamo o gorništvu na poti v gore in z njim posedimo pred kočo na planini. Vse povsod prevladuje narava v svojem prvinskem sporočilu, v neslišnih glasovih, v bogatih barvnih odtenkih – škoda le, da je naslovnica knjige tako blede. Sama razdelitev poglavij je logična, pa vendarle se ne moremo izogniti občutku, da so misli ponekod neurejene – verjetno so pač zapisane tako, kot ponavadi v nas tudi nastajajo. Poglavja (začenši z Razmišljanj, hodim, torej sem) proti koncu knjige so bolj kronološko urejena, posebej v pogovirnih Kapljice za dušo (letni časi) in Mojih pet življenj (življenjske vloge). Knjiga je namreč avtorjev pogled na njegovo prehojeno pot, ki so jo in jo še zaznamujejo gore, doline, planjave – kraji izven mest, kamor ga je vedno gnalo.

Kraji za dušo. V uvodu zapiše: »Ali sem res tak človek, ki je, kdo ve zakaj, zaostal za svojim časom, da je za seme? Za seme. Ali morda nekje globoko v sebi še vidim takratno skoraj idilično neokrnjeno naravo, se zato odmikam od uhojenih poti, pišem v prvi osebi ...« Danes žal vse bolj zmanjkuje semena ljubezni in spoštovanja do narave, še huje, še tistega, kar je ostalo, dostikrat ni kam posejati. Besede v knjigi k sreči ostanejo.

V Strojnovem pisanju pa žal zasledimo precej nedoslednosti pri uporabi zemljepisnih imen – naštejmo le nekaj primerov: skrajna zahodna točka Evrope ni rt Finestre (napačni zapis, pravilni je »Finisterre«), pač pa rt Cabo da Roca v bližini Lizbone, »Johanesberg« bi seveda moral biti »Johannisberg«, »Johaneshütte« pa »Johannishütte«; za kraj »Fossano« na Korziki občasno uporablja tudi »Fozano« ipd.

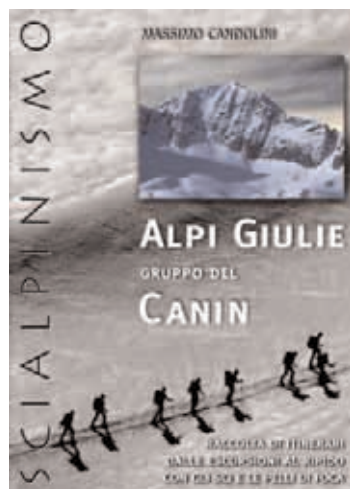
Sicer pa je knjiga V naravo v svate obširen prikaz občutij, ki jih naravi zapisana duša zaznava na svojih poteh, v spominih in hrepenjenjih. Je knjiga, ki je ni mogoče brati hitro. Je poskus dvigniti naravo zopet na tako raven, da bo ljudem vseh generacij predstavljala tisto mesto, kamor se bodo zatekli na srečanja s samimi seboj. In bodo morda skozi zamazana okna sedanjosti zagledali, da narava vedno nosi svatovska oblačila.

Marjan Bradeško

Novi turnosmučarski vodnik za področje Kanina

Scialpinismo Alpi Giulie - Gruppo del Canin, Massimo Candolini, 2005.

Pred kratkim je izšel nov turnosmučarski vodnik za področje Kanina, katerega avtor je Massimo Candolini, gorski vodnik iz furlanskega Humina (Gemona del Friuli). Žepni priročnik na 40 straneh predstavi večino turnosmučarskih možnosti kaninske skupine, nekateri smuki pa posežejo tudi na področje alpinističnega smučanja. Knjiga je logično nadaljevanje predhodnih dveh turnosmučarskih priročnikov istega avtorja, ki pokrivata širše območje Slovincem zelo privlačnega Montaža in Viša. Posebnost Candolinijevih priročnikov je v tem, da je

vsaka tura predstavljena z jasno razdelano strukturo podatkov in z nazorno barvno fotografijo z vrisanimi smermi smučanja. Tako so knjige uporabne tudi za vse, ki bolj slabo razumejo italijansko. Candolini za prihodnje izdaje obljublja, da bo prestopil italijanske meje in knjižno obdelal tudi smuke v slovenskem delu Julijskih Alp.

Na portalu www.scivolare.it si lahko pogledate nekaj vzorčnih strani iz zadnjega kaninskega vodnika (v formatu acrobat reader). Knjigo po ceni 10 EUR (+ 2 EUR poštne) lahko naročite direktno pri avtorju massimocandolini@adriacom.it oziroma kupite v bolj založenih knjigarnah v Furlaniji. Večino gorniške literature za področje Zahodnih Julijskih Alp, vključujoč vse omenjene vodnike, pa dobite v knjigarni Cartolibreria Zuzzi v Trbižu, na zgornji cesti poleg cerkve. Prijazna gospa za silo govori slovensko in ponuja zelo dobro izbiro knjig in zemljevidov.

Boštjan Virč

Prispevek je povzet po objavi na spletni strani Gore ... ljudje.

Vztrajanje na izbrani poti

Preizkušnje, Miro Štebe, Didakta, Radovljica, 2005.

Gre za vznemirljivo branje; to je seveda dovolj, da zahtevnejši bralec seže po tej knjigi. V njej je toliko usodnih prelomnic, ki jih pripoveduje z nemilo usodo zaznamovan človek,

da bi ji v slovenski gorniški literaturi komaj našel podobno. Štebetove knjige je namreč en sam padec. Najprej res pravi, fizični padec, v splet srečnih okoliščin v Koglu poviti klobčič s sicer hudimi, a ne tragičnimi telesnimi posledicami, potem razumu površnega vsakdanjega dojemanja sveta težko umljivi »padec« v gluhost grenlandske tišine in končno tisti najusodnejši in daleč najbolj človeško boleči, ki je zadel najgloblje v srčna prostranstva dobrega človeka – nesrečna izguba malega fanta, ljubljenega sina, ko je komaj stopil na pot v življenje. Tu bi lahko z zvrhano mero priporočanja Štebetove knjige prenehal pripovedovati o njej, vendar bi bilo to morda hkrati povsem dovolj in še verjetneje premalo. Zato teh nekaj besed. Tudi zato, ker moram s privilegijem enega prvih bralcev te zgodbe in z izkušnjo dolgoletnega prijateljstva z avtorjem povedati, da je ob pričakovanju »klasične« alpinistične pripovedi, kakršnih poznamo veliko, Štebe presenetil v najboljšem pomenu besede. Čustveno zaznavo najhujših udarcev usode je v Preizkušnjah razgnil pred bralce z gibom človeka, ki nima kaj skrivati in ki tega tudi noče.

O svojih lastnih padcih je najteže govoriti, pa naj gre za kakršne koli že, zato velja to knjigo jemati v roke s toliko večjim spoštovanjem. Kar nam ima avtor povedati, nam pove brez velikih literarnih ambicij, ki bi segale na širna in zato negotova področja filozofije življenja, zato pa govori pošteno in z velikim optimizmom kaže na človekovo najpomembnejšo pot – pot preživetja in premagovanja vsakovrstnih, tudi najhujših zapletov in preizkušenj.

Ko se nam z vsako prebrano stranjo razkriva avtorjevo življenje, ki nam ga brez olupševanja in »lakiranja« ponuja odprtega srca in duše kot na dlani, se nehoti začnemo spraševati, kako bi v takih preizkušnjah ravnali sami. Zato knjige nič več zgolj ne beremo, ampak vedno bolj stopamo z avtorjem v neposreden dialog, tisti, ki to zmorejo, pa celo v izmenjevanje izkušenj. Bralcu se zastavlja morda najtehtnejše vprašanje – kako bi ravnal sam?

Zato knjiga, ki je pretežno gorniške narave, ni namenjena le gornikom ali morda celo le alpinistom. Zadnjim morda na izkušnjski ravni še najmanj, saj se pri svoji dejavnosti ves čas neposredno srečujejo z avtorjevimi podobnimi tveganji. Vendar pa jo bodo s pridom brali kot tehten premislek delčka življenja enega izmed njih. Veliko več ima ta knjiga povedati tistim, ki v gorah vidijo sicer lepe, a nevarne in človeku neprijazne podobe. Kajti kljub hudim udarcem, ki so mu jih gore zadale, jim avtor ostaja zvest in z leti, ki se množijo, vedno bolj zagledan v njihove svetle plati, v njihovo komaj umljivo lepoto. Tak pristop seveda ni edini pravi in zveličavni, saj gre pri vsem tem za izrazito intimne odnose med človekom in naravo; je pa najboljši za tistega, ki v življenju išče pot in ne ciljev, kot pravi Nejc Zaplotnik. Kajti kdor išče zgolj cilj, ostane prazen, ko ga najde; tistemu, ki najde pot, pa ostajata bogastvo in radost življenja vedno pred očmi.

To nam, kljub tragiki na eni in optimizmu na drugi strani, pripoveduje Štebetova knjiga. In to je več kot dovolj za to, da jo uvrstimo na polico med tiste knjige, ki govorijo o gorah s toplo, iz srca izvirajočo besedo, čeprav je v njej manj poezije in zato več sicer prozaične, a trdne prepričanosti o pravilnosti vztrajanja na izbrani poti skozi življenje.

Mitja Košir

Alpska kultura slovenstva

Nazaj v planinski raj: alpska kultura slovenstva in mitologija Triglava, Boštjan Šaver, Založba FDV, Ljubljana, 2005.

Z letošnjim letom je slovenski knjižni trg dobil novo knjižno zbirko Kult, ki jo izdaja ljubljanska Fakul-

teta za družbene vede oziroma Založba FDV. Cilj te nove teoretske zbirke je izdajati kulturološka, religiozološka in druga družboslovna dela o sodobnih družbenih fenomenih. Med prvimi tremi besedili, ki so izšla pod okriljem Kultra, je tudi delo z naslovom Nazaj v planinski raj: alpska kultura slovenstva in mitologija Triglava, katerega avtor je Boštjan Šaver, raziskovalec iz Centra za preučevanje kulture in religije na FDV. Gre za zanimivo teoretsko delo, ki poskuša celovito zaobjeti in nato kritično prečesati na prvi pogled nevidno, a vseprežemajočo alpsko kulturo slovenstva.

Avtor se tako v prvih treh poglavjih ukvarja s teoretičnimi nastavki, družbeno konstrukcijo geografskih in kulturnih kodov ter religijskimi dimenzijami vertikalnega sveta, nato pa se v osrednjih dveh poglavjih posveti planinskim podobam slovenstva ter kulturnemu pomenu Triglava. V zadnjem poglavju spregovori o nevidni alpski kulturi slovenstva med Balkanom in Evropo. Kot Šaver poudarja že v uvodu, obravnavana študija pomeni hkrati rekonstrukcijo in dekonstrukcijo razvejane alpske kulture slovenstva.

Alpska kultura slovenstva je po avtorjevih pojasnilih »v dominantnem diskurzu pogosto spregledana nevidna entiteta, ki prežema slovensko kulturo in družbo na domala vseh ravneh: kot opojna vlaga napaja skrite kotičke slehernega slovenskega doma in hkrati kot kaplja polzi po najbolj vidnih panogah slovenstva. Pri tem pa si tako na družbeni kot na kulturni ravni še vedno nismo enotni – ali takšna kaplja